

COLUMN 5 maart 2022 - Transgenders

In zwart-wit fotoboeken van Cas Oorthuys kom je ze tegen: stevige sterke boerinnen die naar de horizon kijken terwijl ze én het aardappelen bedrijf én het gezin draaiend houden. Als boerin en als echtgenote.

Bij de televisie serie van Game of Thrones kwamen we Lady Brienne tegen: een krachtige ridder en een grote vrouw met haar eigen vorm van humor en élégance. En het omgekeerde kan natuurlijk ook: het elegante feminiene van Wim Sonneveld, het rollenspel van Bowie, Anthony, Annie Lennox, Blaman, Februari – alle kunsten barsten ervan. En iedereen vindt dat prima. Zou je denken.

Naar mate onze samenleving steeds abstracter en uitgesprokener rollen en beelden van mannen of vrouwen omarmt gaat het mis.

Het schuurt in de mode. Volle of oude mensen worden uitgesloten van de toegang tot een uniform schoonheidsbeeld van jonge krachtige mensen, net als mensen met een beperking. Maar die branche is in beweging.

En het schuurt op de werkvloer. De ongelijke betaling voor vrouwen en mannen en de ongelijke toegang tot beroepen of functies illustreren dat. Daar wordt nog weinig vordering geboekt.

En het schuurt overal waar een gezagsverhouding – door leeftijd, familieband, arbeidsrelatie– wordt ingezet om fysiek contact af te dwingen. Daarover doormaken we nu een ontluisterende periode.

Als tiener moet je jezelf vinden ten opzichte van je omgeving – je ouders, hun overtuigingen, je leeftijdgenoten, je idolen en de wereld zoals die zich aan je heeft openbaard tot dan toe.

Bij dat laatste gaat het in veel opvoedingen nog wel eens mis: starre interpretatie van rollen, identiteiten, uitingen bestendigen een machtsrelatie waar geen rationele legitimatie voor bestaat. Net als rassenhaat en antisemitisme een gefabriceerd construct om mensen tegen elkaar op te zetten, om te midden van een verwarrende escalatie je gelijk binnen te halen.

Vandaag kunnen we het hebben over discriminatie, over onbegrip en het ontbreken van empathie voor LHBTI-ers, mensen van kleur, brildragers en mensen van joodse komaf. We kunnen het hebben over de manier waarop sommige gelovigen zich niet willen neerleggen bij de scheiding van staat en kerk. Zich niet willen neerleggen bij de ankerpunten van onze geschiedenis zoals de verlichting. Weigeren zich neer te leggen bij de grondwet en de taal van het land waar ze hun leven verder vormgeven. Een ongewenste bron van volksmennerij ten gunste van enkelen.

Maar we kunnen er niet aan voorbijgaan dat onze Europese cultuur afgelopen weken terechtgekomen is in een imperialistische oorlog waarbij diplomatie het verloren heeft en een eind gekomen is aan 67 jaar betrekkelijke vrede. Landjepik met wapens van mensen tegen andere mensen. Helemaal niets geleerd van de grote vaderlandse oorlog die Rusland zoveel mensenlevens kostte.

Niets lijkt er geleerd van het wederzijds profijt dat handelsverdragen en vervagen van de grenzen van natiestaten oplevert. Politici in oost en west klampen zich vast aan het beeld van een lachwekkende koude oorlog.

Vrijheid vraagt een grote inspanning, vrijheid is niet aangeboren maar moet worden aangeleerd. Vrijheid is duur en de baten moeten worden benoemd omdat we ze anders over het hoofd zien. Vrijheid heeft onderhoud nodig. Met joodse mensen, gekleurde mensen, LHBTI-ers en bril dragers – ik werd eens op de Prinsegracht in elkaar geslagen omdat ik een bril droeg – met zijn allen moeten we die vrijheid benoemen en de cultuur verrijken.

En de oorlog stoppen.